

ÖĞRETMEN ADAYLARININ EGZERSİZ KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Anıl TÜRKELİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi ve spor bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının egzersiz kavramına ilişkin metaforik algılarının belirlenmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji (olgu bilim) kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor bölümünde öğrenim gören 136 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma verileri öğrencilerin “Egzersiz ..... gibidir; çünkü .....” cümlelerini tamamlamaları ile elde edilmiştir. Araştırma verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi sırasıyla adlandırma, eleme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması, elde edilen metaforların frekanslarının hesaplanması ve yorumlanması aşamalarından oluşmaktadır. Verilerin analizi sonucunda; toplam 6 farklı kavramsal kategori (sağlık kaynağı (f=34), olmazsa olmaz (f=31), ilgi/özveri (f=15), gelişim aracı (f=8), değer (f=7) ve eğlence (f=7)) oluşturulmuş ve öğretmen adayları egzersiz kavramına ilişkin 102 farklı metafor üretmişlerdir. Kodların önem sayısına göre egzersiz kavramı için sağlıklı yaşam (f=26), su (f=14), yemek (f=10), nefes (f=7), vücut geliştirme (f=4), ağaç (f=4), kitap (f=4), okul (f=4), altın (f=4), vitamin (f=3), can simidi (f=3), demir (f=3), rahatlık (f=3), ve gümüş (f=3) metaforlarını kullandıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Egzersiz, Metafor

EXAMINATION OF THE PRESERVICE TEACHERS' METAPHORIC PERCEPTION ABOUT THE CONCEPT OF EXERCISE

ABSTRACT

The purpose of this study is to identify the metaphoric perception of the preservice teachers who are studying in the department of Physical Education and Sports about the concept of exercise. In this study, phenomenology, which is one of the qualitative research designs, was used. The study group consisted of 136 preservice teachers studying in the Physical Education and Sports Department of Erzincan University Faculty of Education in the 2019-2020 academic year. The research data were obtained by students' completing the sentence 'Exercise is like..... because .....'. Research data were analyzed using content analysis method. Data analysis consists of naming, elimination, category development, validation and reliability, and calculating and interpreting the frequencies of the obtained metaphors respectively. As a result of data analysis; a total of six different conceptual categories (health source (f = 34), sine qua non (f = 31), interest / devotion (f = 15), development tool (f = 8), value (f = 7) and entertainment (f = 7) were created and preservice teachers produced 102 different metaphors related to the concept of exercise. According to the importance number of the codes it has been identified that they have used the metaphors healthy living (f = 26), water (f = 14), food (f = 10), breath (f = 7), body building (f = 4), tree (f = 4), books (f = 4), school (f = 4), gold (f = 4), vitamins (f = 3), life preserver (f = 3), iron (f = 3), comfort (f = 3), and silver (f = 3) for the concept of exercise.

Keywords: Preservice Teacher, Exercise, Metaphor

GİRİŞ

Egzersiz; planlanmış, yapılandırılmış, istemli ve fiziksel kondisyona ulaşmak, geliştirmek veya sürdürülebilmek, fiziksel uygunluğun bir ya da birkaç unsurunu geliştirmek ya da korumak amacıyla tekrar edilmesi gereken sürekli aktivitelerdir ve fiziksel aktivitenin alt kümesidir (Caspersen vd.,2000; Haskell ve Kiernan, 2000; Özer, 2013; Wilmore ve Costill, 1994). Bir başka deyişle egzersiz; fiziksel özelliklerinde azalma meydana gelmiş kas ve eklemlerin, azalan fiziksel özelliklerini tekrar kazandırmak veya normal kas ve eklemlerin fiziksel özelliklerini daha fazla geliştirmek için yapılan hareketlerdir (Şahin, 2004).

Egzersiz, aşırı kilolu olmayan, bel ve alt eklemlerinde ciddi sorun yaşamayan her yaşta bireye tavsiye edilir. Egzersiz insanların psikolojik, fiziksel ve davranışsal gelişimlerine katkı sağlayarak bireyin yaşam kalitesini arttırmaktadır (Namlı ve Yaman, 2019). Örneğin, stres tedavisinde egzersiz önerilmektedir. Aşırı reaksiyonlar, asabiyet, hırçınlık ve kavgacılık gibi eğilimleri ortadan kaldırmada egzersizin önemli katkısı olduğundan insanın psikolojik sağlığı açısından yararlı görülmektedir (Zorba, 2015).

Metaforlar, bireylerin yaşadıkları hayatı, çevreyi, olayları, insanları ve nesnelere nasıl gördükleri; farklı benzetmeler kullanarak olayları açıklamaya çalışmada kullanılan bir araç olduğu düşünülmektedir (Cerit, 2008). Metafor yoluyla öğrenme, bilgilerin kalıcılığının artmasını ve daha anlamlı olmasını sağlamaktadır. Öğrencilerin bilgiyi metaforlardan faydalanarak öğrenmesi, öğrenmelerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır. Metafor, bilinmeyenlerin daha kolay öğrenilmesini, öğrenilen bilgilerin akılda kalmasını ve kolay bir şekilde hatırlanmasını sağlamaktadır. Metafor, insanın anlamsız gibi görülen doğayı ve çevresini anlamasının, yaşantı ve deneyime anlam kazandırmanın araçları olarak “bilmeye” olanak sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının egzersiz kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının egzersiz kavramına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada; detaylı ve derinlemesine veri toplamak amacıyla, katılımcıların bireysel algılarını, deneyimlerini ve bakış açılarını doğrudan öğrenmek, mevcut durumu anlamak ve ifade etmek için nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2018; Denzin ve Lincoln, 2005; Yin, 2003).

Araştırma Grubu

Tablo 1. Katılımcılar Hakkında Bilgi

Katılımcı türü	f	Değişkenler	f	(%)
Öğretmen Adayı	136	Kadın	47	34,6
		Erkek	89	65,4
		1. sınıf	38	27,9
		2. sınıf	32	23,5
		3. sınıf	35	25,7
		4. sınıf	31	22,9

Araştırma grubunu 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor bölümünde öğrenim gören 47 kadın (%34,6) ve 89 erkek (%65,4) olmak üzere toplam 136 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların 38'i (%27,9) 1. sınıf, 32'si (%23,5) 2.sınıf, 35'i (%25,7) 3. sınıf ve 31'i (%22,9) 4. sınıf öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Katılımcıların egzersiz kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları belirlemek amacıyla her bir kişiden “Egzersiz ... gibidir, çünkü ...” cümlesini tamamlaması istenmiştir. Bu amaç için öğretmen adaylarına bu ibarenin yazılı olduğu boş bir form verilmiştir ve onlardan bu ibareyi kullanarak ve yalnızca bir metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini ifade etmeleri istenmiştir. Metaforun bir araştırma aracı olarak kullanıldığı çalışmalarda “gibi” kavramı genellikle metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki bağı net bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. Bu çalışmada “çünkü” kavramına da yer verilerek, katılımcıların kendi metaforları için bir gerekçe veya mantıksal dayanak sunmaları istenmiştir. Katılımcıların kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları bu kompozisyonlar, bu çalışmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Katılımcıların geliştirdikleri metaforlar dört aşamada analiz edilmiştir: (1) kodlama ve ayıklama aşaması, (2) örnek metafor imgesi derleme aşaması, (3) kategori geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması. Katılımcılardan elde edilen metaforlar ile metafor açıklamalarına ilişkin görüşler arasında tutarsızlık bulunanlar analiz dışı bırakılmıştır.

Kodlama ve ayıklama aşaması

Bu aşamada öncelikle katılımcılar tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların yazılarında belli bir metaforu net bir şekilde ifade edip etmediğine bakılmıştır. Katılımcıların sunduğu her metafor bu aşamada basit bir şekilde kodlanmıştır (örneğin, “nefes”, “vitamin”, vb.). Ayrıca, herhangi bir metafor imgesini içermeyen kâğıtlar ile boş bırakılan kâğıtlar (n=136) ayıklanmıştır. Bazı katılımcılar, örneğin, bir metafor imgesini sunmak yerine, genel olarak, egzersiz ile ilgili kişisel düşüncelerini paylaşmıştır. Bazı katılımcılar ise belli bir metafor imgesini ifade ettiği halde, söz konusu metafora ilişkin herhangi bir gerekçe (ya da mantıksal dayanak) sunmamış veya da birden fazla kategoriye ait özellikleri içeren metaforlar üretmiştir. Bu gerekçelere bağlı olarak 34 adet kâğıt elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Örnek metafor imgesi derleme aşaması

Katılımcıların zayıf yapılı metafor imgelerini içeren kâğıtların ayıklanmasından sonra, toplam 102 adet geçerli metafor elde edilmiştir. Bu aşamada, metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizilmiş ve ham veriler ikinci kez gözden geçirilerek her metaforu temsil eden katılımcı kompozisyonlarından birer “örnek metafor ifadesi” seçilmiştir. Böylece, 102 metaforun her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan katılımcı metafor imgelerinin derlenmesiyle birlikte bir “örnek metafor listesi” oluşturulmuştur. Bu liste, iki temel amaca yönelik olarak düzenlenmiştir: (a) metaforların belli bir kategori altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanmak ve (b) bu araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak. Ancak, katılımcıların kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları metafor kompozisyonları birkaç cümle ile birkaç sayfa arasında değişmiştir. Bu nedenle, seçilen bir metafor ifadesinin çok uzun olduğu durumlarda, katılımcıların kendi sözcükleri ve anlatım dili korunarak metaforun yalnızca en önemli boyutları aktarılmıştır. Aktarılmayan sözcükleri, cümleleri veya paragrafları simgelemek için metafor ifadesinde yan yana üç nokta (...) kullanılmıştır. Buna ek olarak, bir metafor imgesini hangi katılımcının ürettiğine ilişkin kişisel bilgiler, söz konusu metafor ifadesinin hemen ardında yer alan parantez içinde kodlanmış olarak verilmiştir. Bu kodların anlamları şöyledir: (1) Metafor imgesinin kime ait olduğunu belirtmek için “ÖA” harfi kullanılmıştır. (2) Öğretmen adaylarına ait kodları temsil etmek için 1, 2, 3,.....102 rakamları kullanılmıştır. (3) Katılımcıların cinsiyetlerini belirtmek için E ve K harfleri kullanılmıştır.

Kategori geliştirme aşaması

Bu aşamada, temel olarak katılımcılar tarafından üretilen metafor imgeleri egzersiz olgusuna ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından irdelenmiştir. Bu işlem esnasında

özellikle 102 metafor hakkında oluşturulan “örnek metafor listesi” baz alınarak her metafor imgesinin egzersiz olgusunu nasıl kavramsallaştırdığına bakılmıştır. Bu amaç için, katılımcılar tarafından üretilen her metafor imgesi (1) metaforun konusu, (2) metaforun kaynağı ve (3) metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki bakımından analiz edilmiştir. Daha sonra her metafor imgesi egzersiz kavramına ilişkin sahip olduğu perspektif bakımından belli bir tema ile ilişkilendirilerek (örneğin, “gelişim aracı olarak egzersiz”, vb.) toplam 6 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Tablo 2, kategori geliştirme aşamasında derlenen ve 102 adet metaforun belli bir kategori altında toplanmasında kullanılan özellikleri göstermektedir.

Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması

Geçerlik ve güvenilirlik, araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak (veya artırmak) için kullanılan en önemli iki ölçüttür. “Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır”. Bu araştırmaya özgü olarak, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla iki önemli işlem gerçekleştirilmiştir: (1) Veri analiz süreci (özellikle de 6 kavramsal kategoriye nasıl ulaşıldığı) detaylı bir şekilde açıklanmıştır. (2) Araştırmada elde edilen 102 metaforun her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan bir örnek metafor imgesi derlenmiş ve bu metafor imgelerine bulgular kısmında yer verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, araştırmada belirlenen 6 kavramsal kategori altında verilen metafor imgelerinin söz konusu bir kavramsal kategoriyi temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur.

Bu amaç doğrultusunda, aynı fakültede ders veren bir öğretim üyesine iki liste verilmiştir: (a) 102 adet örnek metafor imgesinin alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste ve (b) 6 kavramsal kategorinin adlarını ve özelliklerini içeren bir liste (bakınız Tablo 2). Uzmandan bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki örnek metafor imgelerini ikinci listedeki 6 kavramsal kategoriyle (hiçbir metafor imgesini dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Daha sonra, uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın formülü (Güvenirlik = görüşbirliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır. Bu araştırmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında %97 oranında bir uzlaşma (güvenirlik) sağlanmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında görüşüne başvuru alan uzman sadece iki metaforu (“ayakkabı” ve “yol”

metaforlarını) araştırmacınınkinden farklı bir kategoriyle ilişkilendirmiş, güvenilirlik %97 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Örnek Katılımcı İfadeleri
Sağlık kaynağı f(34)	Sağlıklı yaşam	f(26)	... <i>"çünkü egzersiz yaptıkça sağlığınıza da iyileştirmiş oluyoruz"</i> (ÖA27,E).
	Vitamin	f(3)	... <i>"çünkü yaptıkça vücut kendine gelir, dirileşir, gençleşir"</i> (ÖA12,K).
	Can simidi	f(3)	... <i>"çünkü düzenli olarak yapıldığında yeri gelince bizi zor sağlık durumlarından kurtarır."</i> (ÖA41,K).
	İlaç	f(2)	... <i>"çünkü vücuda iyi gelir"</i> (ÖA7,E).
Olmazsa olmaz f(31)	Su	f(14)	... <i>"çünkü su olmadan yaşayamayız"</i> (ÖA53,E).
	Yemek	f(10)	... <i>"çünkü olmazsa olmazımızdır"</i> (ÖA61,E).
	Nefes	f(7)	... <i>"çünkü yaşamı devam ettirmek için gereklidir"</i> (Ö82,K).
İlgi/Özveri f(15)	Vücut geliştirme	f(4)	... <i>"çünkü ne kadar zaman ayırırsan o kadar kaliteli hale gelir"</i> (ÖA21,E).
	Ağaç	f(4)	... <i>"çünkü bakmadıkça çalışmadıkça kurursun"</i> (ÖA38,E).
	Demir	f(3)	... <i>"çünkü işleyen demir pas tutmaz"</i> (ÖA14,K).
	Motor	f(2)	... <i>"çünkü iyi bakarsan iyi işlem alır iyi sürat yaparsın"</i> (ÖA3,E).
	Toprak	f(2)	... <i>"çünkü işlendikçe gelişir"</i> (ÖA71,E).
Gelişim aracı f(8)	Kitap	f(4)	... <i>"çünkü kadar okursan o kadar bilgili olursun"</i> (ÖA24,K).
	Okul	f(4)	... <i>"çünkü kendimizi geliştirmek için gitmemiz gerekir"</i> (ÖA92,E).
Eğlence f(7)	Rahatlık	f(3)	... <i>"çünkü egzersiz yaptıkça rahatlatan bir aktivitedir"</i> (ÖA35,E).
	Oyun	f(2)	... <i>"çünkü eğlencelidir"</i> (ÖA19,K).
	Mutluluk	f(2)	... <i>"çünkü yaptıkça sağlığınıza etkiler ve mutlu oluruz"</i> (ÖA45,K).
Değer f(7)	Altın	f(4)	... <i>"çünkü bir insan hayatı için çok değerlidir"</i> (ÖA2,E).
	Gümüş	f(3)	... <i>"çünkü ne kadar işlersen o kadar parlarsın"</i> (ÖA85,E).

Tablo 2 incelendiğinde beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının egzersiz kavramına ilişkin metaforları 6 kategori altında toplanmıştır. Kategoriler önem sırasına göre *sağlık kaynağı*, *olmazsa olmaz*, *ilgi/özveri*, *gelişim aracı*, *eğlence* ve *değer* olarak görülmüştür. Bu bölümde her bir kategoriye ilişkin kodlar, bu kodların frekansları ve örnek katılımcı ifadeleri sunulmuştur.

Sağlık kaynağı kategorisinde *sağlıklı yaşam*, *vitamin*, *can simidi* ve *ilaç* olmak üzere dört kod elde edilmiştir. Önem sırasına göre incelendiğinde öğretmen adaylarının *sağlık kaynağı* kategorisi altında en çok görüş bildirdikleri kod "sağlıklı yaşam" olduğu tespit

edilmiştir. *Sağlıklı yaşam* kodunu sırasıyla *vitamin*, *can simidi* ve *ilaç* kodları izlemiştir. *Sağlık kaynağı* kategorisinde yer alan kodlara ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

Sağlıklı yaşam koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü egzersiz yaptıkça sağlığımızı da iyileştirmiş oluyoruz” (ÖA27,E).

Vitamin koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü yaptıkça vücut kendine gelir, dirileşir, gençleşir” (ÖA12,K).

Can simidi koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü düzenli olarak yapıldığında yeri gelince bizi zor sağlık durumlarından kurtarır.” (ÖA41,K).

İlaç koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü vücuda iyi gelir” (ÖA7,E).

Olmazsa olmaz kategorisinde *su*, *yemek* ve *nefes* olmak üzere üç kod elde edilmiştir. Önem sırasına göre incelendiğinde öğretmen adaylarının *olmazsa olmaz* kategorisi altında en çok görüş bildirdikleri kod “su” olduğu tespit edilmiştir. *Su* kodunu sırasıyla *yemek* ve *nefes* kodları takip etmiştir. *Olmazsa olmaz* kategorisinde yer alan kodlara ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

Su koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü su olmadan yaşayamayız” (ÖA53,E).

Yemek koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü olmazsa olmazımızdır” (ÖA61,E).

Nefes koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü yaşamı devam ettirmek için gereklidir” (Ö82,K).

İlgi/özveri kategorisinde *vücut geliştirme*, *ağaç*, *demir*, *motor* ve *toprak* olmak üzere beş kod elde edilmiştir. Önem sırasına göre incelendiğinde öğretmen adaylarının *ilgi/özveri* kategorisi altında en çok görüş bildirdikleri kodlar “vücut geliştirme” ve “ağaç” olduğu tespit edilmiştir. *Vücut geliştirme* ve *ağaç* kodlarını sırasıyla *demir*, *motor* ve *toprak* kodları takip etmiştir. *İlgi/özveri* kategorisinde yer alan kodlara ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

Vücut geliştirme koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü ne kadar zaman ayırırsan o kadar kaliteli hale gelir” (ÖA21,E).

Ağaç koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü bakmadıkça çalışmadıkça kurursun” (ÖA38,E).

Demir koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü işleyen demir pas tutmaz” (ÖA14,K).

Motor koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ...”çünkü iyi bakarsan iyi işlem alır iyi sürat yaparsın” (ÖA3,E).

Toprak koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ... ”*çünkü işlendikçe gelişir*” (ÖA71,E).

Gelişim aracı kategorisinde *kitap* ve *okul* olmak üzere iki kod elde edilmiştir. Önem sırasına göre incelendiğinde öğretmen adaylarının *gelişim aracı* kategorisi altında “*kitap*” ve “*okul*” kodlarına eşit sayıda görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. *Gelişim aracı* kategorisinde yer alan kodlara ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

Kitap koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ... ”*çünkü kadar okursan o kadar bilgili olursun*” (ÖA24,K).

Okul koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ... ”*çünkü kendimizi geliştirmek için gitmemiz gerekir*” (ÖA92,E).

Eğlence kategorisinde *rahatlık*, *oyun* ve *mutluluk* olmak üzere üç kod elde edilmiştir. Önem sırasına göre incelendiğinde öğretmen adaylarının *eğlence* kategorisi altında en çok görüş bildirdikleri kod “*rahatlık*” olduğu tespit edilmiştir. *Rahatlık* kodunu sırasıyla *oyun* ve *mutluluk* kodları takip etmiştir. *Eğlence* kategorisinde yer alan kodlara ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

Rahatlık koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ... ”*çünkü egzersiz yaptıkça rahatlatan bir aktivitedir*” (ÖA35,E).

Oyun koduna ilişkin örnek katılımcı görüşü ... ”*çünkü eğlencelidir*” (ÖA19,K).

Mutluluk koduna ilişkin örnek katılımcı ... ”*çünkü yaptıkça sağlığımızı etkiler ve mutlu oluruz*” (ÖA45,K).

Değer kategorisinde *altın* ve *gümüş* olmak üzere iki kod elde edilmiştir. Önem sırasına göre incelendiğinde öğretmen adaylarının *değer* kategorisi altında en çok görüş bildirdikleri kod “*altın*” olduğu tespit edilmiştir. *Altın* kodunu *gümüş* kodu takip etmiştir. *Değer* kategorisinde yer alan kodlara ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

Altın koduna ilişkin örnek katılımcı ... ”*çünkü bir insan hayatı için çok değerlidir*” (ÖA2,E).

Gümüş koduna ilişkin örnek katılımcı ... ”*çünkü ne kadar işlersen o kadar parlarsın*” (ÖA85,E).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının egzersiz kavramına ilişkin metaforik algılarının incelendiği bu araştırmada 6 kategori elde edilmiştir. Kategoriler önem sırasına göre *sağlık kaynağı*, *olmazsa olmaz*, *ilgi/özveri*, *gelişim aracı*, *eğlence* ve *değer* olarak görülmüştür.

Literatürde egzersiz kavramına ilişkin az sayıda metafor çalışmasına rastlanılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda ulaşılan kategori ve kodlar beden eğitimi ve spor kavramlarıyla ilgili yapılan metafor çalışmalarının sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Yılmaz ve arkadaşları tarafından (2017) üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik metaforik algılarının incelendiği çalışmada 7 kategori elde etmişlerdir. Üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik ürettikleri metaforların 7 kategori altında toplandığı ortaya çıkmıştır. Bunlardan 6'sının pozitif anlam, bir tanesinin de negatif anlam içerdiği görülmüştür. Olumlu anlam içeren kategoriler arasında en yüksek sıklığa sahip olan kategori “Güzel ve eğlendirici kurs (f = 22)”. Bu kategoride “macera”, “eğlenceli spor”, “oyun”, “drama”, “dönme dolap” ve “oyun ve eğlence” gibi metaforlar yer almıştır. Mevcut araştırma ile Yılmaz ve arkadaşları tarafından elde edilen bulgular bu çalışmadan elde edilen bulgular ile tutarlılık göstermektedir.

Kurtipek ve Sönmezoğlu'nun (2018) spor yöneticilerinin spor kavramına yönelik metaforik algılarının incelendiği çalışmada toplam 50 metafor elde etmiş ve 6 farklı kategori altında toplamıştır. Araştırmada temel ihtiyaçlar, psikososyal rahatlık, yaşam kalitesinin artırılması, tutku, bireyin doğasında olma ve fiziksel fayda sağlama kategorileri elde edilmiştir. Mevcut araştırma ile Kurtipek ve Sönmezoğlu'nun yaptığı araştırma arasında kategoriler ve kodlar bakımından belirgin benzerlikler olduğu görülmüştür. Özellikle kategorileri oluşturan kodların birbirine çok benzerlik taşıdığı görülmüştür. Dolayısıyla bu çalışmada elde edilen bulguların literatürde elde edilen bulgular ile tutarlı olduğu tespit edilmiştir.

Karashahinoğlu ve İlhan'ın (2019) ortaokul düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin beden eğitimi öğretmenine yönelik algılarının incelendiği çalışmada “ağaç”, “kitap”, “kaslı insan”, “orman”, “çiçek” ve “su” gibi kodlar belirlenmiştir. Bu çalışma ile Karashahinoğlu ve İlhan tarafından elde edilen bulgular bu çalışmadan elde edilen bulgular ile benzerlik göstermektedir.

Esentürk ve arkadaşlarının (2016) tarafından yürüttüğü nitel bir araştırmanın bulgularına göre, beden eğitimi öğretmenlerinin sporu psikososyal gelişim ile ilişkilendirdiği görülmüştür. Bu çalışmada öğretmen adaylarından elde edilen bulgular ile beden eğitimi öğretmenlerinden elde edilen bulgular tutarlılık göstermektedir.

Benzer şekilde, Tekkurşun ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan nitel çalışmada, ebeveynler çocuklarının tüm gelişim boyutlarıyla spor kavramına olumlu katkıda bulunduğunu ifade etmiştir.,

Bu araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının egzersiz kavramına ilişkin olumlu görüşler bildirdikleri ve egzersiz kavramını olumlu bir kavram olarak algıladıkları tespit

edilmiştir. Bunun nedeni katılımcıların egzersiz kavramı ile ilgili bilimsel bilgiye sahip olduğu düşünülmektedir. Bu alanda araştırma yapacak olan araştırmacılar benzer bir çalışma yaparak, farklı bölüm veya farklı kademelerdeki eğitim kurumlarındaki öğrencilerin egzersiz kavramını nasıl algıladıklarını metafor yoluyla inceleyebilirler.

KAYNAKLAR

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Caspersen, J. C., Pereira, M. A. & Curran, K. M. (2000). Changes in physical activity patterns in the United States, by sex and cross-sectional age. *Medicine Science and Sports Exercise*, 32(9), 1601-1609.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2005). *The sage handbook of qualitative research*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Esentürk, O. K., Tekkurşun, G., Yılmaz A. ve İlhan, E. L. (2016). "Evaluation of the extra curricular sportive activities from the view of physical education teachers". *Science, Movement and Health*, 16(2), 599-608.
- Haskell, W. L. & Kiernan, M. (2000). Methodological issues in measuring physical activity and physical fitness when evaluating the role of dietary supplements for physically active people. *American Journal of Clinical Nutrition*, 72(2), 541-550.
- Karashahinoğlu, T. ve İlhan, E. L. (2019). Beden Eğitimi Öğretmeni Algısına Yönelik Öğrenci Çizimlerinin İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 24(1), 1-15
- Kurtipek, S. ve Sönmezoğlu, U. (2018). Determination of the perceptions of sports managers about sport concept: a metaphor analysis study. *International Journal of Higher Education*, 7(4), 17-25.
- Namlı, S. ve Yaman, Ç. (2019). Otizm ve egzersiz ilişkisi. Gülten Hergüner (Ed.), *Her Yönüyle Spor*. (212-228). İstanbul: Güven.
- Özer, K. (2013). *Fiziksel uygunluk* (4. Baskı). Ankara: Nobel.
- Şahin, H. M. (2004). *Beden eğitimi ve sporda temel kavramlar sözlüğü* (2. Baskı). Ankara: Nobel.
- Tekkurşun, D. G., Yılmaz A., Esentürk O. K. ve İlhan, E. L. (2016). "Why does my child swim mechanism of parent guidance". *Science, Movement and Health*, 16(2), 442-448.

Wilmore, J. H. & Costill, D. L. (1994). *Physiology of sport and exercise*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Yıldırım, A.ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı), Ankara: Seçkin.

Yılmaz, A., Esentürk. O. K., Tekkurşun, D. G. ve İlhan E. L. (2017). Metaphoric perception of gifted students about physical education course and physical education teachers. *Journal of Educationand Learning*, 6(2), 220-234.

Yin, R. K. (2003). *Case study research* (3rd ed.). California: Sage Publishing.

Zorba, E. (2015). *Herkes için yaşam boyu spor* (5. Basım). Ankara: Fırat.

